Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: M. Emin Kantürk

Idarehanesi: Cemalnadir sokak, No. 4 Ankara Cad. - İstanbul

20 EYLÛL 1951 PERŞEMBE

Sayı: 12

İşçi Hakkı

HAFTALIK SİYASÎ MÜSTAKİL GAZETE

Perşembe Günleri Çıkar

Başyazarı: Kemal SÜLKER

Yıl: 1 — Fiyatı 10 Kuruş

Beykoz Deri ve Kundura Işçileri Sendikasında Röportaj

(Gelecek Sayıda)

işçi federasyonları kuruluyor

Işçilerin üzerinde durduğu dâvalar:

Grev hakkı, 3 günlük yevmiye Iş kanununun tâdili, asgarî ücret baremi, mecburî emeklilik

Günümüzün meselesi: Ucretlere zam

Işçi ücretleri Batı Demokrasilerinde günün meselesidir. Fransada Pleven Hükûmetinin vazifesine devam etmesi, yahut yeni bir kabine buhranının başlaması asgarî ücret mikdarının arttırılması yolundaki isteklere verilecek kesin cevaba bağlıdır.

Italyada devlet memurlarının ücretlere yüzde 13 nisbetinde zam isteği hükûmetçe reddedilmiştir. Bunun üzerine bir buçuk milyondan fazla memur grev yapmıştır. Hükûmet ciddî bir mesele karşısındadır.

Ingilterede başgösteren ücret arttırılmasını sağlıyacak hareketler, hükûmet tarafından türlü yollarla durdurulmak istenmiştir. Buna rağmen işçiler, Sendikalarını tazyika devam etmektedirler.

Bize gelince; ne asgarî ücret sistemi mevcuttur. Ne grev hakkı vardır. Ne de hükûmeti mühim işçi dâvalarını bir ân evvel halletmeğe icbar edecek bir İşçi Partisi. Hattâ üyeleri yüz binleri aşan Işçi Federasyonları dahi kurulmamıştır.

Mevzuat ve teşkilât bakımından bu kadar zayıf durumda olan memleketimizde ücret meselesiyle meşgul olan yegâne müessese Hakem Kurullarıdır. Bu kurulların tatmin edici olmadığı meydandadır. Çünkü bu Kurullarca kararlaştırılan zamlar, türlü yollar ve çeşitli şekillerle hiçe indirilmektedir.

Tekel işçilerine yapılan yüzde otuz zamma rağmen bazı Tekel fabrikalarındaki işçi ücretlerinin —zamma rağmen— eski seviyesinde kalması bunu göstermektedir.

Ucret dâvası, memleketimiz için hayatî bir önemi haizdir. Son derece düşük ücret alan işçilerin sağlığı, satın alma kabiliyeti, kültürel seviyesi ve sosyal durumu gözden geçirilecek olursa alınacak netice ne kadar ciddî bir tehlike karşısında olduğumuzu gösterir.

Işçi ücretlerinin hayat pahalılığına göre ayarlanması ve fiyatların dondurulması sağlanamazsa hükûmet işçi dâvalarını halledecek bir kabiliyette olmadığını göstermiş olacaktır.

Işçiler ve kütleler söz değil, iş isterler.

M. Emin KANTÜRK

Dış ticaretimiz buhran geçiriyor

Verilen malûmata göre dış ticaretimizde 86 milyon liralık bir açık kaydedilmiştir. Tedavüldeki para mikdarı da 51 milyon artmıştır. Bunlarla ilgili olarak Bankalar Kredi üzerinden muameleleri kesmiş bulunmaktadır. Bunun neticesi olarak tonlarca idhal malı gümrüklerden çekilememektesir.

Ilgililer, hükûmetten kredi istemiştir.

Piyasa hareketlerini takib edenler mevcut durumu şöyle ifade etmektedir:

Dış ticaretimiz buhran geçirmektedir.

Gıda S. işçileri Sendikası kongresinde konuşulanlar

Istanbul Gıda Sanayii Işçileri Sendikasının yıllık Genel Kurul toplantısında Türkiyedeki bütün Gıda Sanayii Işçileri Sendikasının bir Federasyon halinde toplanması için teşebbüse geçilmesi kararlaştırılmıştır.

1947 yılında kurulan bu Sendikaya kimlerin üye olabileceği,

(Devamı 4. cü sayfada)

Istinye Gemi Işçilerinin Kongresinde

Iaşe kolu hesapları Cumartesi günü yine müzakere edilecek

Istinye Gemi Sanayii Işçileri Sendikası, yıllık kongresini yapmıştır. Fakat Genel Kurul, sendikanın iaşe hesaplarını tetkik için ayırdığı heyetin vereceği raporu incelemek için kongreyi 22 Eylûl Cumartesi gününe bırakmıştır.

Kongreye Şeref Hivel başkanlık etmişti. Çalışma raporunda aidat toplamada güçlük çekildiği belirtiliyordu. Ayrıca sabık Yönetim Kurulunun devrettiği iaşe hesabından çıkan açık, Bölge Çalışma Müdürlüğünce tesbit etti-

(Devamı 3 ncü Sayfada)

850 Tahmil Tahliye işçisi işsizlik tehlikesile yüzyüze

Denizyolları, işçilerden habersiz yaptığı bir yönetmelikle çalışan insanları şaşkına çevirdi

Devlet Denizyolları Tahmil ve tahliye Servisi için hazırladığı içyönetmeliğe şöyle bir madde koymuştur:

«Liman işlerinin özelliği ve mahiyeti icabı zaman zaman çalışmayı gerektiren bünyesine uygun o-

(Devamı 3 ncü Sayfada)

Yeni federasyon ve dedikodular

Işsi Sendikaları federasyonlar kurmak için teşebbüslere girişmişlerdir. Otel, Lokanta ve Eğlence yerleri Işçileri Sendikasının kurmuş olduğu Toleyis Federasyonundan sonra yakında dört federasyon daha kurulacaktır.

Federasyon kurma kararı alan ve teşebbüslere giren sendikalar sırası ile şunlardır:

1 — Elektrik ve Motorlu Taşıt Işçileri Sendikası

2 — Tekstil ve Orme Sanayii Işçileri Sendikası

(Devamı 2 inci sayfada)

Çalışma Müdürlüğü harekete geçmelidir

Anadoluhisarı Halat Fabrikasında işçilerin Uğradığı Haksızlıklar

Ücretler düşük, elbise ve ayakkabı verilmez, haksız ceza kesilir, sigorta doktoruna muayene edilenin yevmiyesi ödenmez, işçiye hakaret de edilir

Anadolu Hisarı Halat Fabrikası işçilerinden bir mektup aldık. Mektubu bir tek kelimesi yerine nokta nokta koyarak aynen neşrediyoruz:

«Bizler Anadolu Hisarı Halat Fabrikası işçilerindeniz.

Fabrikamızda toz ve pislik içinde canla başla elimize ayda nihayet (55 veya 60) lira zor geçen bir ücretle çalışmaktayız. Yalnız ben bu aldığım para ile dört nüfusa bakmak mecburiye-

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Somada işçiler evli - bekâr diye ayrılıyor

Soma, (Ozel) — Garp Linyitleri Işletmesi yeni bir otobüs aldı. Bu otobüse memurlarla evli işçiler bindiriliyor. Bekâr işçilerin işletmeden Somaya inmeleri için otobüsten faydalanmalarına imkân verilmiyor. Bu, idare âmiri ile muavininin yeni icadıdır. Bekâr işçiler de Somaya, bu otobüsle inmek istemektedir.

İŞÇİ HAKKI: — İşçileri evli - bekâr diye ayırmak ne oluyor? Bekâr işçilerin şehire inmesini icabettiren sebebler, evlilerinki kadar mühimdir. Bu manasız yasak kaldırılmalıdır.

Mersin Liman Müdürü Sendika Tanımıyormuş !

işçilerin mesaileri verilmeli, sendikacılardan af dilenmelidir

Mersin, (Ozel) — «Çukurova Akdeniz Bölgesi D. D. Yolları Deniz ve Liman Işçileri Sendikası» Yönetim Kurulu, Mersin Liman Müdürü Ali Ratıp Saysola hitaben bir açık mektup neşretmiştir. Mektupta resmen teşekkül etmiş bir sendikanın Liman Müdürlüğünce tanınmaması teessürle karşılanmaktadır. 3. 9. 51 tarihli mektupta şunlar belirtilmektedir:

«— Sayın Müdür bey! 22 Haziran 951 tarihinde Bakış şilebinde mesai yapan işçiler bugün hâlâ mesailerini alamamışlar. Bakır şilebi Mersin limanından ofise

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Erbem fabrikası işçilerinin gelir vergisi farkı

işçilere evvelce aldıkları ücretlerden daha az ücret veriliyor

(Yazısı 3 ncü Sayfada)

Gelir vergisi karnesini saklıyanlar

İşverenlerin başvurduğu yeni hile ve bir temenni

Bazı işverenler yeni bir hile keşfetmişlerdir. Bu keşfe (!) göre ihbara riayet suretiyle o işten ayrılmak istiyen işçiye gelir vergisi karnesi verilmemekte, böylece işçiler baskı altında bırakılmaktadır.

Bir sendikacı, durumu şöyle belirtiyor:

«— Kazlıçeşme Derby Lâstik Fabrikası ile Topçulardaki Ibra-

(Devamı 2 inci sayfada)

DARILMACA YOK

Kim geri, kim ileri sayılır?

Süveys Kanalı Işçileri Sendikası başkanı beyanat veriyor:

--noü:üluS —a amfhahh !

«Mısır hükûmeti, Süveys kanalında petrol gemilerinin geçmelerini menettiği takdirde, Süveyş kanalı işçileri, kanalda seyrüseferi durdurmak için tam bir sabotajda bulunmak kararını vermişlerdir.» diyor.

Sendikanın bu kararı doğru mudur, değil midir? Orasını Mısır işçilerine bırakıyoruz. Yalnız, dikkatimizi çeken Mısır işçi Sendikalarının siyasete karıştıklarıdır.

Yüzde yüz gayrı siyasî olan bir yerli malı mitinginin «siyasete âlet olur» düşüncesiyle yasak edildiğini hatırlıyoruz ve soruyoruz:

Acaba Mısır mı ileri, biz mi?

ŞIMŞEK

İşsizlikle mücadele edecek büro!

—o—

Yabancı mütehassıslar gelip işsizlik meselesini inceleyip sık dokuyacak

Ankara, (Ozel) — Milletlerarası çalışma bürosu nezdinde hükûmetçe yapılan teşebbüs ve teklifler üzerine «iş gücü faaliyet merkez bürosunun Istanbulda kurulması kabul edilmiştir. Merkez Yakın ve Orta Doğu memleketleriyle uğraşacak, milletlerarası çalışma bürosuna mensup mütehassıslar ve idare adamları bu merkezde vazife görecekdir. Bölgeye dahil memleketlerde ekonomik kalkınma bakımından karşılaşılan iş gücü meseleleri incelenecek ve bunlar halle çalışılacaktır.

Kalifiye işçi yetiştirilmesinde, İşsizlikle mücadele, iş ve işçi bulma kurumlarının faydalı ve verimli şekilde çalışmaları mevzuu da aynı büronun çalışma sahasında bulunmaktadır. Bu büronun senelik masrafı olarak tahmin edilen 40 bin dolar milletlerarası teşkilâtça ödenecektir.

Yeni federasyon ve dedikodular

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

3 — Gıda Sanayii Işçileri Sendikası

4 — Tekel Sendikaları Federasyonu

Ancak bu son federasyonun kurulması kararı ile birlikte bazı dedikodular da ortaya çıkmıştır.

Makine Sanayii Işçileri Sendikası başkanı Yusuf Oner bu hususta şunları açıklamıştır:

«1 — Tekel Sendikaları Federasyonu yapmak istedik. Bunun mazisi eskidir. Paşabahçede ve Unkapanında toplantılar yaptık. Fakat araya şahsî dâvalar girdi. Menfaatlerin çarpıştığı yerde idealler ayrılır. Şahsî gayeler peşinde koşan insanlar birleşemezler.»

Gelir vergisi karnesi saklıyanlar

him Keçeci Mensucat Fabrikası, işçilerinin Gelir Vergisi karnelerini işçilere iade etmemektedir.»

Bu arada Ömer Umar adındaki işçinin Derby fabrikası ile olan durumu hakkında denilmektedir ki:

«— Vergi usul kanununun 239. maddesine göre Gelir Vergisi karnesi o iş yerinden ayrılan işçiye verilir. Fakat Derby bunu yapmamıştır. Fatih maliyesine başvuruldu. Polisce zabıt tutuldu. Fakat yine olmadı. Karne alınamadı.»

Bunları anlatan arkadaşa sorduk:

«— Ne yapmalı?»

Cevap verdi:

«— Ağır cezalara çarptırılmalı.»

Yerli sanayiin inkişafı için hükûmetçe tatbik edilecek yol

Yazan: **Ihsan Altay GÜRHAN**

Makine ile çalışma, makine ile istihsal, içinde bulunduğumuz devrin en karakteristik taraflarından biridir. Bu, az zamanda çok iş çıkarmak itibarile, zamandan tasarruf ve zamanda hâkimiyettir.

Bir kısım memleketler, bir kaç asır evvel sanayileşmişler; bu sahada ilerledikçe sınaî mâmullerini mutlaka satmak ve kendilerine lüzumlu iptidaî maddeleri mutlaka tedarik etmek mecburiyeti altında, 19 ncu asrın sonlarına doğru dünyayı kendi aralarında taksim etmişlerdir. Bu suretle kolonili devletler meydan gelmiştir.

Makine ile istihsal, büyük fabrikaların teessüsü ile müşterek çalışmayı meydana getirerek kesif bir içtimaî hayatı mümkün kıldığı gibi madde içinde, madde üzerinde, madde ile düşünmek esas ve usulünü geliştirmiş; insanları tabiatin bir parçası olarak, tabiat içinde, tabiate hâkim kılmıştır.

Sınaî faaliyet ve sanayileşme hareketi, memleketlerin bir çoğunda vardır; ancak bu hareket büyük tezatlar, büyük mücadeleler doğurmakta, bu, tezatların mücadele ve mantığı içinde gelişmektedir:

Bu mücadele ve tezat, sanayileşmiş ve emperyalizm devresine girmiş büyük devletler arasındadır; bu mücadele ve tezat, kolonili devletlerin bünyesinde hâkim milletle, koloni milletler arasındadır; bu mücadele ve tezat, millî sanayilerini geliştirmek istiyen müstakil devletlerle, büyük sınaî devletler arasındadır.

Memleketimiz, bu tezadın dışında değildir.

İstiklâl Savaşımız, bir millî irade, bir millî mevcudiyet, bir millî kurtuluş hareketi idi; muvaffak oldu ve varlığımızda birer yara olan kapitülâsyonları tasfiye etti.

Ancak, bize Birinci Dünya ve Istiklâl Harbinin sulhunu getiren Lozan ahitnamesi, kapitülâsyonların tesiri altında yapılmıştır. Bu muahedename, maddeleriyle büyük sınaî devletlerin iradelerini, millî irademizin işlemesine takmıştır. Bu muahedename ve diğer bazı kararlardan sanayileşme hareketimiz ve sanayiimiz müteessir olmaktadır. Bir zamanlar görülen «biz ekip biçme memleketi olmalıyız; sanayileşmemeliyiz!»

«Bugünkü sanayiimiz, harice rekabet edecek kuvvette değildir. Yerli mâmulâtımız, sağlam değildir.» gibi bir takım fikirlerle memlekette, bir kararsızlık yaratılmak istendiği anlaşılmakta idi. Fakat mesele halledilmiştir. Sanayileşmek zarurîdir. Birinci Dünya Harbinden sonra, baş büyük devletlerin gümrüklerini kapamaları, tahdit sistemleri ve diğer faktörler, memleketimizin sanayileşmesine imkân vermiştir. 1055 numaralı Sanayiin Teşviki Kanunu da bu hususta mühim bir âmil olmuştur. Ekserisi, memleketin ihtiyacını karşılıyan bu sanayii yaşatmak ve sanayileşme hareketimizi plânlaştırrak yolumuza devam etmek mecburiyetindeyiz.

Sanayiimiz ve sanayileşme hareketimiz, bir çok meselelerle alâkalıdır. Mevzu geniştir, burada bir, iki noktaya temas edeceğim:

1 — Gümrük meselesi;
2 — Ithal rejimi meselesi,
3 — Vergi meselesi.

Şimdi bu meseleleri kısaca inceliyelim:

Gümrük Meselesi:

Lozan muahedenamesinin ticarete taallûk eden kısmının birinci maddesi şudur:

«Işbu mukavelenin mevkii meriyete vaz'ını müteakıp diğer düveli âkıde arazisinden neş'et ve vürût eden mahsulâtı tabiiyeye veya mâmuleye tatbik olunacak tarifeler 1 Eylûl 1916 tarihinde mevkii mer'iyete konulan Osmanlı siklet eşya tarifeleri olacaktır.»

Bu madde, memleketimiz ve sanayiimiz aleyine işlemektedir.

Bu madde dolayısiyle, eşyanın artan kıymetlerini takip ederek, kıymet üzerinden gümrük resmi almak mümkün olmamıştır. Gümrük vergisi bakımından memleket mutazarrır olmuştur ve hâlâ da olmaktadır.

Yabancı menşeli mamulât az vergi ile memlekete girmiş, millî sanayi aleyhine piyasaya hâkim olmuştur.

1929 senesinde mer'iyete giren bugünkü gümrük tarifemiz, madde kıymetinin yüzde otuzunun gümrük resmi olarak alınması esasını kabul etmiş ve buna göre de siklet esası ayarlanmıştır.

Fakat, bu mesele bir türlü halledilememiştir. Gümrük resmi sabit kalmış; madde kıymeti ise dört beş misli yükselmiştir.

Bunu kumaşa tatbik ederek müşahhas bir misal verelim:

Tarifemize göre, 6 liralık bir metre kumaştan yüzde 30 hesabile, vasatî, 2 lira gümrük resmi alınıyordu. Bir aralık paramızı düşürdüğümüzden, bu, gümrük resmimize aksetti ve 6 liralık kumaştan alınması icap eden resim (313) kuruş oldu. 6 liralık kumaş (30) lira olmuş, fakat, gümrük resmimiz sabit kaldığından, eşyanın rayici üzerinden resim almak mümkün olamamıştır.

Kıymet esası üzerine dayanan bir gümrük tarife sistemi kabul etmek bir zarurettir.

Ithal Rejimi Meselesi:

Ithal rejimi ile mevcut ve yeni kurulacak sanayiimizin ihtiyaç ve inkişafları arasında düzensizliğe ve ahenksizliğe meydan vermiyecek bir yol tutmak mecburiyetindeyiz.

San Fransisko İktısat Konferansı ve Paris Milletlerarası Işbirliği kararları neticesi, ithalâtımızın evvelâ, yüzde altmışının, bunun tatbikatına geçildikten sonra da yüzde yetmişinin hiç bir kayıda tâbi tutulmıyarak serbestçe ithali takarrür etmiştir.

Daha yüzde altmışın tatbikatı sırasında bir kısım sanayiimizin müteessir olduğu görülmüştür:

Mensucat sanayii müteessir olmaktadır: Bizde yapılan yünlü kumaşların emsali geliyor.

Madenî eşya sanayii müteessir olmaktadır: Çivi geliyor, Filmaşin, ütüler ve benzerleri geliyor.

Deri sanayii müteesir olmaktadır: Plâstik deriler geliyor.

Kauçuk sanayii müteessir olmaktadır: Elektrik kabloları geliyor.

Düğme sanayii müteessir olmaktadır: Hariçten çok mikdarda düğme geliyor.

Kimya sanayii müteessir olmaktadır: Ayakkabı boyaları, mürekkepler vesaire geliyor. Burada bol mikdarda yapılması kabil iken hariçten bol mikdarda ithal edili-

(Devamı 3 üncü sayfada)

Hukuk KÖŞESİ

İş ihtilâfında mecburî uzlaştırma

Yazan: Av. Halûk Barutçuoğlu

Bilindiği gibi bir iş yerinde toplulukla iş ihtilâfı çıktığı takdirde her şeyden önce uzlaştırma yoluna müracaat etmek mecburîdir. Bu uzlaştırma yolu iki kademelidir: Birincisi işçi mümessilleri ile işveren veya vekilinin kendi aralarında yaptıkları uzlaştırma teşebbüsüdür ki bunda muvaffak olunamazsa ikincisine yani kesin uzlaştırmaya başvurulur. Bölge Çalışma Müdürlüğünün bir memuru önünde ve onun müdahalesile yapılan bu teşebbüs de müsbet netice vermezse ihtilâf o zaman Hakem Kuruluna intikal eder.

Her ihtilâfın uzlaşma yoluyla halledilmesi esas itibarile en iyisidir.

Fakat bu yolun ihtiyarî olması ve ihtiyarî olmadığı takdirde her iki tarafın haklarını aynı derecede kollayan hükümleri ihtiva etmesi icap eder.

Iş Kanunumuzdaki mecburî uzlaştırma yolu ise bu bîtaraf olabilme vasfına sahip değildir. Şöyle ki:

İki kademeli uzlaştırma yani iki defa yapılacak uzlaştırma teşebbüsü lüzumsuzdur. Çünkü ihtilâf hemen şu saat içinde çıkmış, henüz hiç bir tarafın düşünmesine imkân bırakmamış bir hâdise değildir. Her halde uzun zamandır devam eden ve iki tarafın da üzerinde durup düşünmüş olduğu bir mesele veya meselelerin neticesidir. O halde karşımızda ne istediğini, ne vereceğini ve neyi kabul edebileceğini bilen, durumunu tesbit etmiş iki taraf vardır. Ne istediğini bilen kimseler uzlaşabilip uzlaşamıyacaklarını ilk karşılaşmada anlarlar. Onun için, uzlaştırma yolunun mecburîliği üzerinde ısrar edilecek ise —ki bizce lüzumsuzdur— onu düzeltmek ve her iki tarafın da hakkını koruyan bir şekle koymak icap eder. Yoksa bugünkü halile mecburî uzlaştırma yolu işçiler bakımından sadece kendilerini takyid eden, aşırı derecede şekilci, bürokrat bir yoldur. Mecburî uzlaştırmada işçilerin iki ayaklarının bir pabuca nasıl sıkıştırıldığına dair bir misal verelim:

Iş Kanununun 80 inci maddesinin E bendi aynen şöyledir:

«Bu uzlaştırma kararının mevzuunu teşkil eden «Toplulukla iş ihtilâfı» nı ortaya çıkarmış olan işçilerin en az 77 inci maddede yazılı nisabı dolduracak sayıda işçi, kararı kabul etmediklerini, ilân gününden sonra gelen ikinci iş gününün akşamına kadar, işverene ve mümessillere bildirmezlerse, kararın hükmü o iş yerindeki bütün işçiler hakkında nâfiz olur.»

Bu bentte itiraz nisabile, itiraz müddetinden bahsedilmektedir. Itiraz nisabının iş yerindeki işçi sayısının beşte birinden az olmaması istenmektedir. Bu ise ihtilâf nisabıdır. Halbuki toplulukla iş ihtilâfı bir defa çıkmıştır. Eğer nisab kaybolursa ihtilâf toplulukla iş ihtilâfı mahiyetini kaybedecektir. Bu ise yanlıştır ve zaten zayıf, ve birleşmesi güç işçi kütlelerinin teşebbüsünü daha başlangıçta kırmak için işverene yol göstermek, imkânı hazırlamaktır. Işveren artık nisabı düşürmek için elinden geleni yapacaktır.

Uzlaştırmaya itiraz için işçilere verilen müddet daha mühimdir. Dikkat edilirse bu müddet ilândan sonraki iki gün olarak tesbit edilmişir. Bu iki günde işçiler uzlaşma şartlarını mı müzakere ve muhakeme edecekler, yoksa bunları arkadaşlarına gösterecek ve fikir soracaklar, yoksa itiraz dilekçelerinin altına imza mı toplayacaklar, yoksa ...., yoksa çalışacaklar mıdır?

Halbuki kanun başka hiç bir kimseyi bu kadar sıkboğaz etmemiştir. Meselâ işverenin uzlaşma şartlarını bildirmesi için müddet

(Devamı 3 ncü Sayfada)

Ankaralı işçi gözü ile

Hükûmet, işçi meselesine kâfi alâka göstermiyor

İşçi ve işveren ihtilâfında devletin nâzım bir rol oynaması, her iki tarafın hukukunu aynı derecede gözeterek âdil bir hakem vaziyetinde bulunması icap eder. İşveren haiz olduğu malî kudretine dayanarak işçiye daima tahakküm etmek ister. İşçi bu tahakküme bir dereceye kadar tahammül eder ve nihayet yapılan haksızlığa karşı koymağa çalışır. Bu mücadele Dünyanın her tarafında vardır ve çok mühim içtimaî sarsıntılara sebep olmaktadır.

Bütün medenî memleketlerin hükûmetleri bu mühim davayı programlarının başına almışlar, istikraralı ve ahenkli bir cemiyet kurmanın ancak bu davanın hak ve insanlığa yakışır bir surette halledilmesi ile mümkün olabileceğini anlamışlardır.

Dünyanın her tarafında bu zıddiyetin mümkün mertebe giderilmesi için büyük gayretler sarfedilirken hükûmetin bunlara alâka duymaması, işçilerimizi hâlâ mevcud kanunlardan faydalanan işverenlerin eline terketmesi doğru değildir.

Hükûmet, işçilerin maruz kaldıkları haksızlıklara çare bulmak için henüz tek adım dahi atmamışdır. İşverenler. devlet müesseselerindeki kraldan fazla kral tarafdarı iş âmirleri, daha ziyade kendilerine yarayan ve hâlen mer'iyette bulunan «İş Kanununun» kifayetsiz ve günün şartlarına cevap vermekden çok uzak hükümleri ile işçilerin haklarını hiçe sayarak onlara hükmetmektedirler. Hükûmet «Ekspres kanunlar» çıkaramayız diyor. İşe gelen kanunlar ekspresden daha büyük bir sür'atle çıkarılmasa idi bu sözlerin belki bir kıymeti olurdu.

İşveren - işçi ihtilâfında haksızlığa uğrayan taraf, her zaman işçidir. Devlet bu ihtilâfda, işverene karşı zaif olan işçinin haklarını korumakla mükellef ve muvazzafdır. Bu koruma işçinin kanun himayesine alınıp işverenin ezilmesi değil, her iki tarafa eşit muamele yapılması demekdir. Eğer bu eşitlik mevcut olsaydı bir işçi davası da bahis mevzuu olmazdı.

Bugüne kadar gördüğümüz manzara daima işverenin lehine işçinin ezilmesi olmuşdur. İşverenlerden haksızlığa maruz kalıp da şikâyet eden hiç işidilmemişdir. Hep sızlanan, tazallûm eden, hak arayan işçilerdir.

Dünyanın diğer memleketlerinde işçilere çok geniş haklar tanınmışdır. Uyanık işçilerimiz bunlara tamamen vâkıf bulunmakda ve aynı haklara kavuşmak için sabırsızlanmakdadır. Hükûmet işçi psikolojisini ve bunun memleket umumî hayatında neyi ifade ettiğini bir türlü anlayamamakda, takdir edememekdedir.' Bunun en canlı misali hükûmetin hazırladığı esas gaye ve mânasını içindeki önleyici hükümlerle nakzeden ve dünyanın başka hiç bir memleketinde eşi bulunmayan Grev Kanunudur. Bu öyle bir kanundur ki ismi ile tezat halinde bulunmakdadır. Kanunun bir hükmünde verilen hak diğer hükümlerinde geri alınmakda ve hükûmetin işine gelmeyen grevler Bakanlar Kurulunun kararı ile men edilebilmektedir. Anlaşılıyor ki hükûmet işçi davasını anlamakda ve ona çare bulmakda samimî değildir.

Münip Pirselimoğlu
Ankara Motörlu Taşıt İşçileri Sendikası Üyesi

Hatırlar mısınız?

İŞVERENLERİN ALÂKASIZLIĞI

31 Ağustos 950 de «Mensucat Sanayii İşverenler Sendikası» Ticaret Odasında bir toplantı yapmıştı. Bu toplantıda şu meseleler görüşülecekti: 1 — İş Kanununun tadili, 2 — Sigorta Kanunları, 3 — Muamele vergisi, 4 — Asgarî ücret yönetmeliği.

Fakat işverenler toplantıya gelmemiş, davetli işçiler salonu terketmişlerdi.

İŞSİZ GENÇ NE YAPSIN ?

Mete adında bir işçi 1 Kasım 949 danberi işsiz kalmıştı. Annesine, karısına ve çocuğuna bakmağa mecburdu. İş bulamadı. Yorganını sattı Nihayet 3 Ağustos 950 günü kanını, sol kolunu, sağ bacağını satılığa çıkardı.

KÖR ÇOCUK, TOPAL ÇOCUK

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Yapı Kooperatifi 26 Mayıs 950 de ilk kongresini yapmıştı. Kooperatifin gayesi şuydu. Sıhhî ve ucuz işçi evleri yapmak.

O günden bugüne ne arsa alınabildi, ne ev yapılabildi.

İşçi Röportajları — Yazan: Kemal Sülker

Makine Sanayii İşçilerinin son kongresinde beliren fikirler

Tahakküm zihniyeti ve Sarı Sendikalar

İstanbul Makine Sanayii İşçileri Sendikası kongresindeyiz. Üyeler yerlerini almış. Birlik Yönetim Kurulu üyeleri de birer ikişer geliyorlar. İçimden söyleniyorum:

«— Bugün Cumartesi. Birlik'in toplantı günü her halde çoğunluk sağlanamıyacak. Üyelerden onu bu kongrede...

Birlik üyelerinin bu kongreye gösterdikleri ilgiye karşılık komşu sendikaların temsilcileri görünmüyor. Ne Tütün ve Sigara Sanayii İşçileri Sendikası Başkanı Vahdettin Durmaz, ne arkadaşları var. Hattâ yıllarca beraber çalıştıkları Ağaç Sanayii İşçileri Sendikasından Nuri Pekesen ve arkadaşları da görülmüyor. Bir ara Tütün ve Sigara Sanayii İşçilerinden Sezaî Akdoğan belirdi. Bu genç ve gayretli sendikacı yerini aldı.

Makina Sanayii İşçileri Sendikasının faal üyelerinden Yaşar Orcan Sezaiyi ve diğer misafirleri ağırlıyor. Yusuf Öner. şen ve nükteli konuşmalariyle meclisi neşelendiriyor. Bu sendikanın tenkit favorisi Ziya Büyükevren arka sıralarda arkadaşlariyle sohbet ediyor.

Kongrenin yapıldığı kutu fabrikasında ev sahibi sıfatiyle Süreyya Birol ve Bedri Ataman en ufak bir aksaklık olmasın diye didiniyor.

Kongre başladı. Birlik'ten Üzeyr Kuran Kongre Başkanlığına, Zühtü Tetey de yardımcılığına getirildi. Üzeyr Kuran, misafirleri takdim ediyor. Fakat şimdiye kadar kongrelerde duyduğumuz kurulukta ve formülde değil.

«— Bu genç ve faal Sendikacıyı tanırsınız. ... Birlik Çalışmalarında gösterdiği gayret ve titizlik...

Diye hislerini de, takdim ettiği misafiri de belirten Üzeyr Kuran gündemi okudu ve çalışma raporuna geçildi.

Yaşar Orcan raporu şu gibi okuyor. Raporun ilk satırları itham ve müdafaa:

«— Bugün sendikamızın ilk kongresini yapıyoruz. Makine ve Teknik İşçileri Sendikasının işçilerin yükselmesini temin edecek bir teşekkül olması, yegâne gayemizken bir kaç kişinin menfaatı için istismar edilmesi karşısında (İstanbul Makina Sanayii Işçileri Sendikasını) zarurî olarak kurmuş bulunuyoruz.

Çünkü: Çok fakat buna rağmen her saboteye râm olan bir üye topluluğunun tahakkümünü bir türlü yıkamamıştık. Hesap tetkik ve çalışma raporlarının neticesi ve bütün uzlaşma tekliflerimizin reddedilmesi bizi yeni bir sendika kurmaya mecbur bıraktı.»

Ve rapor devam etti. Anladık ki sendika «tahakküm» zihniyetinden hoşlanmıyor ve tahakküme karşı cephe oluyor. Bu arada işverenlerin tahakkümü hatıra geliyor. Netekim, her türlü dedikoduyu hesaba katan sendika muhammen bütçesine «kira bedeli» koymuş. Bunun izahını Yusuf Önerden dinledik:

«— Sarı Sendikalar makbul tutulmuyor. Kanaat şudur ki; bir işveren müessesesinin köşesine sıkıştığımız takdirde işverenin tesirinden kurtulmuş sayılmayız. Sendikayı, fabrika dışına çıkarmak ihtimaline göre muhammen bütçeye kira bedeli ayırdık.»

Ziya Büyükevren prensipler üzerinde duran, faaliyet proğramı istiyen, realist bir sendikacı.

«— Siz torna ile ben kâlemimle işçilik yapıyoruz» diyor. 8 Aylık faaliyeti belirten raporu tatmin edici bulmuyor. Fakat bunu arkadaşlarının beceriksizliğine değil, kanunî müeyyidelerin ağırlığına yüklüyor.

Nihayet:

«— Grev olmazsa işçi hakları aranamaz!» diyor.

Erdoğan Türkkan sendikanın içtimaî, iktisadî, kültürel faaliyetler sarfetmesi zaruretini belirtiyor...

Ve kongre, büyük bir anlayış içinde sona eriyor

Yerli sanayiin inkişafı

(Baş tarafı 2 nci sayfada)

yor.

Bunlar sanayiin ana isimleri olup teferrüatı vardır. Madde, madde ele almak uzun sürer, hepsi müteessir olmaktadır. İthalât tüccarlarının rekabet kaygusile muhtelif memleketlere ihtiyacın üstünde ve mâmul maddeye yönelmiş siparişler üzerinde düşünmeliyiz.

Sanayiimizin memleket ihtiyacını karşılama derecesi, istihsal mikdarları göz önüne alınarak serbest ithal listelerinde, sanayiin hariçten getirmeğe muhtaç olduğu ham madde ve işletme maddesine daha fazla ön plânda yer verilmek icap eder.

Serbest ithal rejiminde, yüzde altmıştan yüzde ne kadarının hakikî ihtiyacımızı karşıladığı, ne kadarının sanayiimizi müteessir ettiği ve ithalâtın sanayiin bilhassa muhtaç olduğu ham maddeye ve işletme maddesine de tevcihi halinde vaziyetin ne hal alacağı, ortada yine bir açıklık olup olmıyacağı bir ân evvel tetkik edilerek vazıh bir neticeye varılmalıdır. Gecikme, memleketin, sanayicilerin ve işçilerimizin aleyhinedir.

Erben fabrikası işçileri

Eski «Erbem» yeni «Ticaret ve Taşıtlar T. A. Şirketi» işçilerinden bir grup bir arkadaşımıza şunları söylemişlerdir:

«— Biz Ticaret ve Taşıtlar Kravat Fabrikasında çalışan işçiler az olan yevmiyelerimizin, Gelir Vergisi tatbik edildikten sonra bir mikdar daha artacağını umuyorduk, fakat bugün bu vergi tatbik edildikten sonra inkîsarı hayale uğramış bulunuyoruz.

Gelir Vergisinin tatbikinden sonra artacağını tahmin ettiğimiz yevmiyelerimiz bilâkis daha azalmıştı. Bu verginin tatbikinden acaba kim istifade edecekti? İşçi mi? İşveren mi? yoksa Maliye mi? bizi düşündüren bu hususların açıklanması için alâkalıların nazarı dikkatini çekmenizi rica ederiz.»

850 tahmil tahliye işçileri

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

larak daire, dilerse yükleme ve boşaltma işlerinden bir kısmını idarenin başka işlerinde çalışan işçilerine yaptırabilir. Limanda yükleme ve boşalma işi bulunmamasından ötürü iş verilmediği zaman izçiler hariçte serbest olarak çalışabilirler. Kendilerine iş verilmiyen işçiler çalıştırılmadıkları zaman için bir ücret talep edemezler. Bununla beraber İdare kayıtlarına tescil edilirler. İş Kanununun sürekli ve müddeti gayri muayyen akid olarak tayin ettiği şekle göre çalıştırılırlar.»

Bu madde karşısında Tahmil Tahliye İşçileri Sendikasının görüşü şudur:

«Bu madde gösteriyor ki İdarede sabit bir çalışma ve müstakar bir ücret sistemi yoktur. Ücret mikdarının tayin ve takdirinde İdare dilediği gibi hareket etmektedir. İsterse işçiye tonaj üzerinden para verir. İsterse tediye ve tahakkukları saat hesabına göre ayarlar. Emre âmade işçileri de mikdar ve adetle tayin ve tesbit etmez. Her sabah saat 8 de gelen işçi, gününü bu İdarenin emrine tahsis ettiği halde İdare ona iş verip vermemekte muhtardır. Hazin olan bir cihet de şudur ki 1948 deki yönetmelik ile işe âmade ve intizar halinde bulunan işçilere muayyen bir ücret verilirken ve öğle yemeği de yedirilirken yeni yönetmelikteki bu madde ile bu usul de kaldırılmıştır. Burada işçiler sürekli ve müddeti gayri muayyen işçi olarak tescil edildiklerine göre İdarenin dilerse tahmil tahliye işlerini başka işçilere de yaptırma hakkına sahip olmasını aklen, mantıkan ve kanunen izaha imkân yoktur. Tahmil tahliyede kadrolu olarak bulunan 850 işçi yönetmeliğin bu maddesi ile huzursuzluğa düşmüştür. İş emniyetten mahrum kalmıştır.»

KONGREYE DAVET

Tüzüğümüzün 17 inci maddesine göre senelik kongremizin 9/Eylül/951 Pazar günü saat 13 te yapılacağı 28/8/951 gün ve 44/5 sayılı yazımızla Istinye Dokları Işçi Lokalinde yapılacağı bildirilmişti.

Kongrenin açılması Çalışma ve hesap raporlarının okunmasını müteakip İdare Heyetinin ibra almaması dolayısile bir hesap komisyonunun seçilerek hesabatın tesbit ve ibra alındıktan sonra Yeni İdare heyetinin seçilmesi için Kongremiz 22/9/951 Cumartesi günü saat 17 ye tehir edilmiş olduğu saygılarımızla arz olunur.

İstinye Gemi Sanayii
Işçileri Sendikası
YÖNETIM KURULU

Hukuk köşesi

(Baş tarafı 2 nci sayfada)

göstermiştir. Kesin uzlaştırmada bulunacak memurun gönderilmesi için kanun 6 gün, bir evrakın gönderilmesi için ise 24 saat müddet kabul etmiştir. Bunun yanında da meselâ 22 işçinin itiraz etmesi gereken bir ihtilâfta imza şartile beraber ancak 48 saat... 48 saat geçince de itiraz hakkının ve 6 ay müddetle ihtilâf çıkartma hakkının kaybı gibi ağır bir müeyyide bu kadarı bizce en hafif ifadesile tarafgirliktir. Bu hale göre kanunun, işçinin hak ve menfaatleri de göz önünde tutularak değiştirilmesi zaruret halindedir.

Istinye gemi işçileri

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

rilmiş ve işin savcılığa aksettirildiği belirtilmişti. İşçilerden Osman Alemdar ve Osman Gültekin bazı hususların incelenmesini istemişti. Vefa Esen, Yönetim Kurulunu tüzük hükümlerine göre hareket etmemekle itham etmişti. Mehmet Kılıç, «tenkitleri yapıcı yapalım» demiş ve aranırsa şimdiye kadar gelip geçen her Yönetim Kurulunda eksiklikler bulunacağını belirtmişti.

Kongrenin 22 Eylûl celsesi merakla beklenmektedir.

HİKÂYE

Kantar memuru

Yazan: Sabri SORAN

Bir zamanlar, Ofis, Yenikapı'da, deniz kıyısındaki boş bir arsada, büyük bir odun ve kömür deposu açmıştı. Her gün vagonlar dolusu odun ve kömür gelirdi. Bunlar arabalarla depoya taşınıyordu. Babamın yakın ve eski arkadaşlaından biri bu depoda kantar memuru idi. Ben işsizdim. Kaldırımları arşınlamaktan, kahve köşelerinde sigara dumanları yutmaktansa arasıra gider, ona yardım ederdim. Bana «seni bu depoya aldırmaya çalışacağım» demişti. Ümit tatlı şeydir; insanı kendisine öyle bir çeker ki!..

Sonbahar yağmurları toprağı ıslatmaya başlamıştı. Halk bir evvelki kışın soğuğunu tekrar duymamak, odunsuzluk ve kömürsüzlükten kıvranmamak için depoya hücum ediyordu. Tüccarların elinde çekisi ondört, onaltı liraya satılan odun depoda on lira idi.

Kantar memurluğu güç bir işti. Hem halka meram anlatmak, hem tartmak, tartı miktarını defterde toplamak, darayı hesaplamak ve yekûndan çıkarmak, fiş doldurmak, hepsi bir arada, nefes almaya, baş kaşımaya vakit bırakmıyordu. Genç bir adam için güç sayılmaz belki; fakat yaşı elliyi geçmiş, bir köşede oturup hazır yemeğe hak kazanmış bir insan için güç bir işti bu kantar memurluğu.. Üstelik onun bir de gözlüğü vardı ki bir kenarı kırık olduğu için sık sık burnundan düşerdi.

Kantar memurluğu dalgalı bir iştir. Açıkgöz, kurnaz, işini bilir birisi için tatlı iştir kantar memurluğu.. Her tartıda beş kilo çalsa ve günde en aşağı bin küfe tartsa eder beş bin kilo, yani yirmi çeki odun.. Onar liradan günde iki yüz lira.. Haydi bunu yüz liraya, elli liraya indirin, az para mı?..

Amma doğru, namuslu, vicdanlı bir insandı babamın yakın arkadaşı.. İşinin güçlüğüne rağmen, kantar başında bütün dikkatini sarfederek, gram geçirmek istemezdi. Büyük küfeleri, küçük küfeleri ayırmış, daraları ona göre çıkarıyordu. Bu dara farkları bile onu ihya ederdi. Amma o:

— Haram lokma boğazımda kalır, diyordu.

Benim yardımım ona biraz nefes aldırıyordu. Toplama, darayı çıkarma ve fiş doldurma işini ben yapardım. O tartar ve halka meram anlatmıya çalışırdı. Halk sabırsızdı, ekseriya sıraya riayet etmezdi. Bu yüzden arada sırada ağız kavgaları olurdu. O zaman, o, gözlüğünü tutarak:

— Ayıp yahu, burası kavga yeri mi? Sizinle mi uğraşacağız yoksa iş mi göreceğiz? Ne meram anlamaz şeylersiniz, diye söylenirdi.

Bütün bunlar benim üzerimde hoş bir tesir yapıyordu. Odun ve kömür yığınları, odunların kesilmesinden çıkan ses, onun gram geçirmeden tartışı, hattâ halkın meram anlamayışı ve onun gözlüğünü tutarak söylenişi benim işsiz saatlarımı dolduruyor, kaldırımlara ve kahvelere karşı gittikçe artan bir nefretle depoya koşuyordum. Aynı zamanda, o, «seni bu depoya aldırmaya çalışacağım» demişti. Bunun doğurduğu ümit bende o kadar kuvvetle yer etmişti ki!.

Bütün bunlara rağmen, bazan içime bir karanlık çökerdi; bir darlık, bir sıkıntı ile boğulur gibi olurdum. O zaman yazdığım rakamları göremezdim. Başım dönerdi. Kendimi sonsuz bir ümitsizliğin ortasında, işsiz ve perişan bulurdum. Annem ve kardeşlerim benden ekmek isterdi. Babam ölmüştü. Evin biricik erkeği bendim. Ben ise...

Benim bu halimi o derhal anlardı.

— Haydi evlât sen git, biraz dolaş, derdi.

Denizden gelen serin hava ve denizin açıklığı ilâç gibiydi. Odun ve kömür yığınlarını geçip bu havaya ve bu açıklığa kavuşunca darlık ve sıkıntıdan kurtulurdum.

— Seni buraya aldırmaya çalışacağım...

Bütün benliğimi saran bu ses, yaşamak kadar tatlı, bir baba sesi idi.

Denizden gelen serin hava ile göğsümü şişirerek:

— Ah, bir aldırsa, diye iç çekerdim. Bu iç çekişle göğsüme neler dolardı, neler?

— Açın kapıyı, ben geldim, ekmek getirdim size, haydi, kurun sofrayı...

Annemin ve kardeşlerimin yüzü gülerdi.

Kurulan sofrada birleşirdik. Annem getirdiğim ekmekleri dilim dilim keserek bize taksim eder:

— Haydi çocuklarım, yiyin, derdi. O sofradan kalkışların saadetini hiç bir şeyde bulamazdık. Odun ve kömür yığınları, sırayı bozan halkı ile bütün depoyu kucaklayıp öpmek isterdim; yaşamak kadar tatlı bir arzu idi bu.

— Haydi evlât, gidelim...

Deponun biraz ilerisinde küçük bir köfteci dükkânı vardı. Öğle paydoslarında oraya giderdik. İkimiz on köfte ile az piyaz yerdik. O çok az yer:

— Haydi evlât, ye, derdi, sen bana bakma, ben ihtiyarım...

Annem ve kardeşlerim benden ekmek isterdi.

Denizin rengi büsbütün bulanmış, siyah, rutubetli bulutlar göğü karartmıştı. Artık dalgalar kumsalda şırıldamıyordu. Deponun öbür tarafındaki gazinolar boşalmış, toprak çamurlaşmıştı.

O gün de yağmur yağıyordu. Üstüm başım sırsıklam olmuştu. Ayaklarım su içinde idi. Uzun saçlarım enseme yapışmıştı. Yağmura rağmen, depo her zamanki gibi kalabalıktı. Yaklaşan karakışın tehdidi onlara bir saçakaltı aratmıyordu.

O, babamın yakın arkadaşı, kantar memuru da, her zamanki gibi, kantar başında idi. O gün de ona yardım ettim. Köfteciye giderken:

— Söyledim evlât, dedi, dün akşam Başmüdür buraya geldi, ona söyledim, bir kantar kâtibine ihtiyaç var dedim, peki dedi, yakında kadro yapılacak, o zaman bana hatırlat dedi.

— Yakında kadro yapılacak..

Annemin, kardeşlerimin yüzü gülüyordu.

O zaman daha toydum, «yakında kadro yapılacak» sözünün hakikî mânasını anlıyamamıştım.

Akaşama kadr, büyük bir neşe ile yağmur altında ıslandım durdum. Derim, kemiklerim, iliklerim kupkuru idi ve ben yağmura meydan okuyordum. Yakında kadro yapılacaktı.. «Kantar kâtibi..» O gece gözlerime uyku girmedi; depoyu kucaklayıp kucaklayıp öptüm.

Ertesi gün, erkenden depoya gittim. Depoda bekçiden başka kimsecikler yoktu. Kantar, üzerine eski bir çadır bezi örtülmüş, her zamanki yerinde duruyordu. Yanında küçük bir masa vardı. Yakında kadro yapılacak, bu masa benim olacaktı.

Kadro yapıldı. Amma kadroda ne onun ismi, ne de benim ismim vardı. Yukarıda söylediklerimi hatırlarsınız elbet; kantar memurluğu dalgalı, tatlı bir iştir. Böyle bir işin iltimaslısı çok bulunur.

İşçi ve SPOR

kupa maçları sona erdi. Birinci Çetinspor, ikinci Doğan Güneş, üçüncü Ayyıldız oldu.

Yıldıranspor Edirnekapı'yı 5 - 2, Olimpiyatspor Mollaaşkı'yı 3 - 1 yendi

«Güreşçi Faik Ağabey» kupası maçları 16 Eylûl 1951 Pazar günü sona ermiştir. Bu hafta yapılan son maçta Doğan Güneş Balat Kültür Spor'u 4 — 3 yenmiş, Ayyıldız — Çetinspor maçı da gürültülü bir oyundan sonra 3-2 Çetinspor'un lehinde nihayetlenmiştir. Birinci olan Çetinspor «Kupa» yı kazanmış, Doğan Güneş ikinci, Ayyıldız üçüncü olmuştur

YILDIRANSPOR : 5
EDİRNEKAPI : 2

16/9/951 Pazar günü Şafakspor sahasında Yıldıranspor — Edirnekapı (A) ve (B) takımları arasında bir dostluk maçı yapılmıştır. Saat 9,30 da başlanan (B) takımları maçına Yıldıranspor şu tertiple çıkmıştır:

Nuri — Ahmet, Ismail — Özer, Enver, Nedim — Abdullah, Mehmet, Güney, Hamdi, [illegible].

Devreyi 1-0 mağlûp bitiren Yıldıran'lılar ikinci devrede Enverin çektiği frikikten Abdullahın kafası ile bir gol kazanarak maçı 1-1 bitirmiştir.

Ikinci maç saat 11,30 da (A) takımları arasında yapılmış, bu maçta Yıldıran spor şu kadroyla oynamıştır :

Kadri
Ali Enver
Faik Nevzat Saffet
Emin Osman Şimşek Recep Nahit

Maç başlıyalı henüz 10 dakika olmuştu ki Yıldıran sağbeki Ali ters bir vuruşla topu kendi kalesine atmış, bu vesile ile de Edirnekapı'lılar bir gol kazanmış oldular. Aradan az bir zaman geçmişti ki Osman beraberliği temin etti. Bunun arkasından Edirnekapı da bir gol atarak devreyi 2-1 galip bitirmişlerdir. Ikinci devre Yıldıranspor birinci devreye nazaran daha anlaşmalı bir oyun tatbik ederek Emin, Şimşek ve Saffetin attığı iki golle maçı 5 - 2 galip bitirmişlerdir.

OLİMPIYATSPOR : 3
MOLLAAŞKI : 1

Yine Şafakspor sahasında Olimpiyatspor — Mollaaşkı arasında bir hususî maç yapılmış, saat 13.00 de başlanan bu maça Olimpiyat şu kadroyla çıkmıştır :

Hüseyin — Yusuf, Rüştü — Erdoğan, Ahmet, Hasan — Reşat, Ihsan, Ömer, Erhan, Rafet.

Ilk dakikalarda her iki takım da tehlikeli akınlar yapıyorlardı. Yapılan bu tehlikeli akınlardan birini Olimpiyatlılar Reşat vasıtasiyle golle neticelendirdiler. Buna mukabil Mollaaşkı da penaltıdan bir gol atarak devreyi 1-1 bitirmişlerdir. Ikinci devre tamamen hâkim oynıyan Olimpiyatspor Ömer ve Ihsanın attığı iki golle maçı 3 — 1 galip bitirmişleıdir.

FAIK KALYONCU

İŞÇİ HAKKI
Haftalık Siyasî Müstakil Gazete
Gönderilen yazılar geri verilmez.
*
**
Yıllık abonesi 520 kuruş
Altı aylık 260 »
*
**
İlân Tarifesi
Başlık 20.00 lira
Resmî ilânların bir santimi 2.00 »
Kongre ilânları 7.50 »
*
**
Doğum, nişan, düğün ve ölüm ilânlarından hiç bir ücret alınmaz.
Basıldığı Yer: Son Telgraf Matbaası

Babaeskîde Yapılan Maç

Maltaoğulları Mensucat Fabrikası Futbolcuları Babaeskide yaptıkları macı 4-0 kazandılar

Nuri Abdurrahman Malta Oğulları Mensucat Fabrikası Babaeski Gençlik Kulübünün daveti üzerine Babaeski'de 16.6.951 Pazar günü samimî bir hava içerisinde yaptığı dostluk maçını 4 — 0 gibi açık bir faikla kazandı.

Saat 17 de N. A. M. O Gençlik Kulübü bayrak teatisinden sonra sahada şu kadro ile yer almıştı :

Fazıl
Cemal - Kenan
Irfan - Vedat - Nihat
Zeki Hüseyin Ekrem Şefik Ahmet

Rüzgârı arkalarına alan Babaeski'liler, bundan istifade etmek için canla başla çalışıyor, N. A. M. O da ondan aşağı kalmıyoı, fakat bir çok akınlar neticesiz kalıyordu. Nihayet santrafora uzatılan topu o da güzel kullanarak Babaeski kalesine yolladı. Bu golden sonra her iki takım canlandı. Bir ara Babaeski santra hafı topu kalecinin almasına yardım ederken yetişen sağ açık kalecinin çıkmamasından istifade ederek ikinci golü kaydetti. Bu gol onları sarsmış ve güzel oynamağa teşvik edip kırbaçlamıştı. 10 dakika sonra soldan yapılan deplâsmanlı bir akınla Babaeski kalesi karıştı, sol açık fırsattan istifade 3 üncü golü de atmaktan geri kalmadı. Bu golden sonra Babaeski sol hafı sert ve favullü hareketle akınları kesiyordu. Hakemin ihtarı üzerine sahadan çıkarıldı, biraz sonra da devre 3 — 0 N. A. M. O Gençliğin galibetiyle hitam buldu.

Ikinci devre Babaeski oyuna daha serî ve atik başlamış. Bir ara sıkışan misafir müdafaa topu açmağa uğraşırken hakemin düdüğü öttü. Penaltı. Hiç bir itirazsız atılan penaltı kalecinin yumrukla müdahalesine rağmen kalenin içinden ağlar olmadığından dışarı çıktı. Bu öyle anî olmuştu ki, sıkı bir şüt ve ufak bir yumruk çıkış topun nereden geçtiğini belirtmemiş ve hakem tereddütsüz korner vermek mecburiyetinde kalmıştı. Haksız verilen penaltı da böylece neticesiz kaldı. Biraz sonra misafir takımın santraforu yakın mesafeden dördüncü ve son golü de atınca maç karşılıklı akınlarla cereyan etti. Babaeski'liler şeref sayısı peşinde koşarken hakemin düdüğü maçın 4 — 0 N. M. A. O Gençlik lehine bittiğini bildiriyordu.

HUSEYIN GUVEN

İşçi federasyonları

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

Sendika Anatüzüğünün «Amacımız» adlı ilk bölümünde şöyle belirtilmektedir:

«Gıda maddeleri sanayii İstanbulda çok işçisi olan bir endüstri koludur. Değirmenlerde, makarna, çikolata, bisküvi, yağ, konserve, çeltik vesaire gibi bir çok fabrikalarda binlerce işçi çalışmaktadır. İşçilerimizin hayat ve çalışma şartları çok ağırdır. Milyonlarca vatandaşın gıdası bizim elimizden geçer ve bizim tarafımızdan hazırlanır.»

Böylece çok geniş bir kütleyi temsil edebilecek durumda olan Sendikanın Federasyon kurmak için teşebbüse geçme kararı vermesi büyük bir ilgi ile karşılanmıştır. Bu arada son günlerde kurulan çikolata ve şekerleme Işçileri Sendikasının da Gıda Işçileri Sendikası ile birleşmek için bazı temayüller belirdiği müşahede edilmiştir.

Sendika, kendisine düşen mühim vazifeleri başarabilmek ve Ihtısas Komisyonları kurmak için Yönetim Kurulunu 11 den 15 üyeye çıkarma kararını vermiştir.

BU SENDIKANIN ONEMİ

Ağır Sanayi Işçilerinden Şükrü Kaya, Kongrede yaptığı bir konuşmada şunları belirtmiştir:

«— Bu Sendika, memleketin en mühim iş kolundaki işçilerin kurduğu bir Sendikadır. Çalışma raporunuzda işverenlerin ve Bölge Çalışma Müdürlüğünün sizlere karşı takındığı tavır hiç de memnuniyet verici değildir. Bu bakımdan dağınık çalıştığınız ve bir araya gelemediğiniz takdirde bundan siz zarar göreceksiniz. Bunun için Sendikanız etrafında daha kalabalık daha çok bir üye kadrosu ile sımsıkı toplanın. Yarın Grev Tasarısı biz işçilerin arzu ve isteklerimize göre kanunlaşırsa sempati grevleri de olacaktır. Bu takdirde herhangi bir Sendikanın grevini sempati grevi ile siz desteklerseniz o grevin muvaffak olmasını sağlamış olursunuz!»

HASTA İŞÇİLERİN DURUMU

Söz alan Sendika üyeleri mühim mevzular üzerinde durmuşlardır.

Ferit Fırat, Sigortanın hastalanan işçilere üç gün yevmiye vermemesini tenkid etmiş ve demiştir ki:

«— Aldığımız yevmiye ne ki, kara gün için ayıralım. Öyle hastalar var ki doktora gitmiyor. Çünkü üç gün istirahat alsa ne işverenden, ne Sigortadan yevmiye alamıyacak, istirahat aldığı takdirde evde bekliyenleri aç kalacak. İşçi «ölürsem tezgâhım başında öleyim» diyor. Biz cefakâr işçiler kuru lâf istemiyoruz. Vaadlerin yerine getirilmesini istiyoruz. Bakanlığa telgraf çekilsin, hasta işçilere ilk günden itibaren yevmiye verilmesi istensin!»

Tekel Kutu Fabrikası İşçileri Sendikası Başkanı ve Sendikalar Birliği Yönetim Kurulu üyesi Süreyya Birol de sık sık alkışlanan bir konuşma yapmıştır. Süreyya Birol şunları belirtmiştir:

SUREYYA BIROLUN KONUŞMASI

«— Dâvalarımızı beraberce haykırmaktan ve kendi dâvamızı halletmek için, müşterek çalışmaktan başka kurtuluş yolu yoktur. Dertlerimiz o kadar çok ki... İş Kanunu o halde ki en tanınmış hukukçular bile altından kalkamıyor. Biz öyle bir İş Kanunu istiyoruz ki, işçi o kanunda hem haklarının, hem de sevaplarının neler olduğunu açıkça yazıldığını görsün. Fakat işveren, işçisini kaşın siyah, gözün mavi diye sudan bahanelerle kapı dışarı etmesin. İşvereni değil, işçiyi himaye eden bir kanun istiyoruz.

Sigorta primlerinin ağır olduğunu biliyoruz. Ücretlerimiz çok düşük diye Sigorta primleri bize ağır geliyor. Bu bakımdan biz işçiler, refah içinde yaşıyacak hale gelinciye kadar iş ihtilâfı çıkaracak, ücretlerimize zam istiyeceğiz.

IHTIYAR İŞÇİLERİN HALİ

İhtiyarlık Sigortası Kanunu ihtiyarlamış binlerce vatandaşımızı ölünciye kadar çalışmağa mahkûm bırakmıştır. Çünkü işçi tekaüde sevkedilmesini istese işverenden kendisine kıdem tazminatını vermiyor. İşçi, İş Kanununun tanıdığı kıdem tazminatından vazgeçse, Sigortanın ödiyeceği ihtiyarlık maaşı ile geçinmesine imkân bulamıyor. Bu bakımdan biz işçiler, 50 yaşını, yahut 25 hizmet yılını doldurmuş işçilerin kıdem tazminatları verilerek emekliye sevkini ve ihtiyarlık maaşına hak kazanmasını istiyoruz.

LOKAVT YASAK AMMA...

Bugün kanunen lokavt yasak olduğu halde bazı sütü bozuk işverenler lokavt yapıyorlar. Yarın kanun, işverenlere lokavt yapmak, işçi çıkarmak hakkını tanırsa Sendikacılara her türlü baskıyı yapacaklardır.»

Süreyya Birol, işsizliğin felâketini anlatmış ve ücretlerin arttırılması, asgari ücret bareminin tatbikini istemiştir.

Bira Fabrikası İşçileri Sendikası Başkanı, Birlik üyesi ve İşçi Hâkim Seyfi Demirsoy da İş Mahkemelerinde işçilerin dikkat edeceği hususları belirten istifadeli bir konuşma yapm

Mustafa GULIRKIN

Mersin Liman Müdürü

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

ait hububat yüklenmiş Almanyada yükünü boşaltıp tekrar yüklenerek Iskenderun limanında tahliyesini yapmış, şu anda Istanbula varmak üzere ike halen Adana gibi yakın bir yerden her gün Mersine yedi posta geldiği halde bir türlü mesailer gelmemiştir. Mesailerin gecikmesinin işverenin alâka göstermemesinden ileri geldiği bir hakikattır. Sendikamıza kayıtlı üyelerinin haklarını istemek veya aramak bir kabahat ise işverenler sendikalara kapılarını kapasınlar. Biz liman işçilerinin amme hizmeti gören bu teşkilâtta bir çok manevî fedakârlıklarımız var. Bunu da inkâr edemiyeceğinize kaniiz.

Sayın Müdür bey! Ak kahvede Genel Kurul toplantısında kongre başkanının teklifi ve Genel Kurulunun kararı ile size konuşma hakkı verildiği zaman kongre kürsüsünden değerli Türk işçilerimize hitaben yaptığınız konuşmada dert ve şikâyetlere kapınızın daima açık olduğunu söyleyen siz değil miydiniz? Dün denecek kadar geçen kısa bir zaman içinde ne çabuk vaadinizi unuttunuz. Sendikamız tarafından yapılan müracaatlara verilen cevaplarda bize Seyhan Çalışma Bölge Müdürlüğü vasıtası ile makamınızla temasa geçmenin kabil olacağı ima edilmektedir. O halde kanunen teşekkül etmiş bir sendikanın idare heyeti kayıtlı üyelerinin hak ve hukuklarını yakın olan işverenden arayamazsa, veyahut ta temasa geçmek kabil değilse teşekkül etmiş olan sendikanın ne kıymeti vardır? Seyhan bölgesi basıtasıyle makamınızla temasa geçmemiş bir usul telâkki ediliyorsa bu da işi uzatmak, zaman kazanmak ve kırtasiyecilikten başka bir şey olmadığı kanaatindeyiz.

Sayın Müdür bey! sendikamıza kayıtlı dört üyemizin noksan yevmiyeleri hakkındaki yazımıza verilen cevabı yazınızda «gerek sehven ve gerekse bilerek yapılan bu gibi hatalardan mutazarrır olan işçilerimizin hak arama mercii sendikanız değildir» diyorsunuz! O halde ayda 125 kuruş feda etmek suretiyle sendikamıza kaydolan işçiler uğradıkları haksızlıkları sendika vasıtasıyle aramayıp ta amele memuruna mı müracaat etsinler? Esasen noksan yevmiye «amele memuru» nun alâkasızlığından ileri geliyor. Bir sendika başkanı zatıâlinizi makamınızda ziyaret etmek imkânını bulamadığı halde haksızlığa uğrayan bir işçi nasıl size derdini anlatabilsin? Makamınızda, işçiler hakkında görüşmek üzere gelen sendika başkanını «odacınız içeri girmek yasaktır» diyerek bir çok işçiler huzurunda tornistan yaparsa hak arıyacak işçinizin zatıâlinize derdini anlatmak imkânı var mıdır?

Bunu asla ümit etmiyoruz. Bir işçi kanunen teşekkül etmiş sendika kanalıyle hak aradıysa kabahat mı etmiş ki, bize Seyhan Bölge Çalışma Müdürlüğünü gösteriyorsunuz. Resmî bir teşekkül olan sendikamız kayıtlı üyelerin her zaman ve her yerde hak ve hukuklarını kanun, nizam, usul ve talimat dairesinde aramaya yetkili ve salâhiyattar olduğunu hatırlatmayı vatanî bir borç biliriz.»

IŞÇI HAKKI : — Mektup gösteriyor ki işçiler, Liman Müdüründen bir hayli derdlidir. Liman Müdürü Baya hatırlatırız ki işçiler, kapıdan kovulacak, kendileriyle konuşulmıyacak kimseler değildir. Işçiler bu memleketin temelini teşkil eden namuslu, şerefli, eli öpülesi vatandaşlardır. Vazifeniz, işçilere kanunî haklarını vermektir. Sendikaları tanıyacak ve Sendika temsilcilerine iyi muamele edeceksiniz! Bu böylece malûmunuz olsun!

KONGREYE DAVET

Ist. Şişe ve Cam İşçileri Sendikası Başkanlığından:

Genel Kurul toplantımızı 23/9/951 pazar günü saat 14 de Paşabahçe iskele caddesindeki Hüseyin Urul gazinosunda yapacağımızdan üyelerimizin teşrifleri rica olunur.

Gündem

1 — Çalışma ve hesap raporlarının okunması
2 — Yönetim, denetim ve haysiyet divanı seçimi
3 — Dilekler

YÖNETİM KURULU

Çalısma müdürlüğü

(Baştarafı 1. ci sahifede)

tindeyim. Bana benzer ve hattâ daha feci durumda olan çok arkadaşlar var. Bu böyle olduğu gibi aybaşları yaklaştığı zaman biz işçilere bahaneler aranarak çalışıp hak ettiğimiz paralardan birer ikişer yevmiye ceza yazılarak sorusuz sualsiz kesilmektedir. Kesilen paraların makbuzlarını istediğimiz vakit adetâ bir sokak köpeği gibi s..... ediliyoruz.

Fabrikamıza vâki şikâyetlerden dolayı bir kaç gün evvel Çalışma Müdürlüğünden müfettiş geldiğini duyduk. Fakat kendisini görmedik, fabrika müdürünün odasında oturup gitmiş. Biz işçiler ayaklar altında kalmakta ve bütün haklarımızdan mahrum olmaktayız.

Sabahları sigorta doktoru fabrikamıza kadar geliyor fakat fabrika müdürü o gün için doktora çıkan arkadaşlara iş verilmemesi için yazıcılara emir vermiş, nihayet doktorun yanında on beş dakika kalabiliriz. On beş dakika için bir yevmiye kaybetmiş oluyoruz. Fabrikamızda saat ücretleri (15) kuruştan başladığı gibi beş çocuklu bir işçinin de aldığı azamî olarak (303) kuruştur. Zam istediğimiz vakit zaten nazarı dikkate alınmıyor. Alâkadar makamlar da bu işçilere ehemmiyet vermiyorlar.

Gazeteniz vasıtasiyle bu maruz kaldığımız haksızlıkların alâkadar makamlara duyurulmasına yardım etmeniz rica ederiz. Bu araya elbise ve ayakkabı hakkımızın da ilâvesini yalvarıyoruz.»

Imzalar